

EUROOPAN KOMISSIO
TERVEYS- JA KULUTTAJA-ASIOIDEN PÄÄOSASTO

Linja F – Elintarvike- ja eläinlääkintätoimisto

DG(SANCO) 2013-6738 - MR LOPULLINEN

LOPPURAPORTTI

TARKASTUKSESTA

SUOMESSA

22. – 31. TAMMIKUUTA 2013

TARCOITUKSENA ARVIOIDA KÄYTÖSSÄ OLEVIA TOIMENPITEITÄ, JOILLA
TUNNISTETAAN VAARAT JA HALLITAAN RISKEJÄ REHUKETJUSSA

Raporttiluonnoksessa olleet asiavirheet on korjattu toimivaltaisen viranomaisen toimittamien tietojen perusteella. Selvennykset esitetään alaviitteissä.

Ainoastaan englanninkielinen teksti on todistusvoimainen

Tiivistelmä

Tässä raportissa selostetaan elintarvike- ja eläinlääkintätoimiston 22.–31. tammikuuta 2013 Suomeen tekemän tarkastuksen tulokset.

Tarkastuksen yleistavoitteena oli arvioida niiden vaatimusten täytäntöönpanoa, joilla pyritään varmistamaan vaarojen havaitseminen ja riskien hallinta rehuketjussa ottaen huomioon asetuksessa (EY) N:o 183/2005 ja muussa lainsäädännössä asetetut asiaan liittyvät rehuja koskevat vaatimukset ja mainitun lainsäädännön virallista valvontaa koskevat vaatimukset. Tarkastuksessa keskityttiin toimiin, joihin kokemusten ja sattuneiden rehuksien perusteella tiedetään liittyvän suurempi riski kuin muihin. Tarkastuksessa myös arvioitiin niitä toimenpiteitä, joihin on ryhdytty vastauksena elintarvike- ja eläinlääkintätoimiston aiemman rehujen turvallisuutta koskevan tarkastuksen pohjalta tehtyihin suosituksiin.

Raportissa todetaan yleispäätelmänä, että rehujen virallisesta valvonnasta vastaavat toimivaltaiset viranomaiset on määritelty. Rehualan laitokset rekisteröidään tai hyväksytään vaaditulla tavalla, ja koko rehuketjun mitalta suoritetaan virallista valvontaa (tarkastukset ja näytteenotto), myös sellaisissa rehualan laitoksissa, joiden päätoiminta (kemianteollisuus, elintarviketuotanto ja muut teollisuudenalat) ei kuulu rehualaan mutta viranomaisilla on siitä hyvä tuntemus.

Riskiin perustuvat tarkastukset ja näytteenotto ovat pääosin tyydyttäviä, ja niiden suunnittelussa otetaan huomioon asiaankuuluvat riskikriteerit. HACCP-pohjaisten menettelyjen virallinen valvonta on pääosin tyydyttävää, ja vierailuissa laitoksissa nämä menettelyt olivat pääosin tarkoituksenmukaisia. Myös rehualan toimijoiden toteuttamat toimenpiteet, joilla minimoidaan (muiden kuin kohdelajien rehun) ristikontaminaatio kokkidiostaattien kanssa, ovat tyydyttäviä, ja niihin sovelletaan hyvin kohdennettua virallista näytteenottoa.

Raportissa ei esitetä suosituksia toimivaltaiselle viranomaiselle.

Sisällysluettelo

1	JOHDANTO.....	1
2	TAVOITTEET	1
3	OIKEUSPERUSTA	2
4	TAUSTA	2
5	HAVAINNOT JA PÄÄTELMÄT	2
5.1	TIETOJA REHUALASTA	2
5.2	VIRALLISEN VALVONNAN JÄRJESTELMÄT	3
5.2.1	<i>TOIMIVALTAISET VIRANOMAISET .....</i>	<i>3</i>
5.2.2	<i>VIRALLISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMINEN JA TOTEUTTAMINEN .....</i>	<i>4</i>
5.2.3	<i>VIRALLISESTA VALVONNASTA PIDETTÄVÄ KIRJANPITO .....</i>	<i>6</i>
5.2.4	<i>VIRALLISEN VALVONNAN TODENTAMINEN .....</i>	<i>6</i>
5.2.5	<i>REKISTERÖINTI JA HYVÄKSYNTÄ.....</i>	<i>7</i>
5.2.6	<i>SÄÄNNÖSTEN NOUDATTAMATTA JÄTTÄMISESTÄ SEURAAVAT TOIMET.....</i>	<i>8</i>
5.3	VAATIMUSTEN VIRALLINEN VALVONTA REHUKETJUSSA	8
5.3.1	<i>HANKINTA JA MERKINNÄT.....</i>	<i>8</i>
5.3.2	<i>TOIMITILAT JA LAITTEISTO.....</i>	<i>9</i>
5.3.3	<i>RISTIKONTAMINAATIO, HOMOGEENISUUS JA HAITALLISET AINEET.....</i>	<i>10</i>
5.3.4	<i>JÄLJITETTÄVYYS .....</i>	<i>11</i>
5.3.5	<i>HACCP-PERUSTEISET MENETTELYT .....</i>	<i>12</i>
6	YLEISET PÄÄTELMÄT	13
7	PÄÄTÖSKOKOUS	13
8	SUOSITUKSET	13
	LIITE 1 – LAINSÄÄDÄNTÖVIITTEET	14

RAPORTISSA KÄYTETYT LYHENTEET JA MÄÄRITELMÄT

Lyhenne	Selitys
ELY-keskus	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Evira	Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, rehuasioista vastaava toimivaltainen keskusviranomainen.
FVO	Elintarvike- ja eläinlääkintätoimisto
HACCP	Vaara-analyysi ja kriittiset valvontapisteet
Raportti 2009-8088	Raportti DG(SANCO) 2009-8088 – MR lopullinen: raportti edellisestä Suomessa tehdystä rehujen turvallisuutta koskevasta tarkastuksesta 1.–9. heinäkuuta 2009
Ristikontaminaatio	Tuotannosta johtuva sellaisten lisäaineiden, lääkkeiden tai ainesosien esiintyminen rehussa, joita rehu ei saisi sisältää
Toimintasuunnitelma	Raportissa 2009-8088 esitettyjen suositusten johdosta ilmoitetut tai toteutetut toimenpiteet, jotka toimivaltainen keskusviranomainen on toimittanut komission yksiköille
Valtuutetut tarkastajat	Tarkastajat, jotka Evira on palkannut suorittamaan tehtäviä sopimus pohjalta

1 JOHDANTO

Tarkastus suoritettiin Suomessa 22.–31. tammikuuta 2013.

Tarkastusryhmään kuului kaksi FVO:n tarkastajaa, ja heidän mukanaan oli koko tarkastusmatkan ajan Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran ja maa- ja metsätalousministeriön edustajat.

Toimivaltaisten viranomaisten kanssa pidettiin 22. tammikuuta 2013 aloituskokous, jossa sovittiin tarkastuksen tavoitteet, matkasuunnitelma ja vakiomuotoiset raportointi- ja seurantamenettelyt. Lisäksi pyydettiin tarkastuksen tyydyttävän sujumisen edellyttämät lisätiedot.

2 TAVOITTEET

Tarkastuksen yleistavoitteena oli arvioida niiden vaatimusten täytäntöönpanoa, jotka liittyvät vaarojen havaitsemiseen ja riskien hallintaan rehuketjussa. Tätä varten tarkastuksessa otettiin huomioon seuraavia koskevat vaatimukset:

- a) rehuhygieniä – vaatimukset vahvistetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 183/2005 ja muissa säädöksissä, joissa vahvistetaan rehujen turvallisuutta koskevia vaatimuksia; näistä mainittakoon Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1831/2003, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/32/EY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 767/2009
- b) mainittujen säädösten noudattamisen virallinen valvonta – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 882/2004.

Tarkastuksessa myös arvioitiin niitä toimenpiteitä, joihin on ryhdytty vastauksena elintarvike- ja eläinlääkintätoimiston aiemman rehujen turvallisuutta koskevan tarkastuksen pohjalta tehtyihin suosituksiin (ks. kohta 4). Lisäksi kerättiin tietoja eräiden asetuksessa (EY) N:o 767/2009 asetettujen, pelkästään rehujen kaupan pitämistä koskevien vaatimusten täytäntöönpanosta. Nämä tiedot esitetään liitteessä 2.

Tarkastuksessa keskityttiin toimiin, joihin kokemusten ja sattuneiden rehukriisien perusteella tiedetään liittyvän suurempi riski kuin muihin (ks. kohta 4).

Tarkastusmatkalla vierailtiin seuraavissa kohteissa:

Vierailut ja kokoukset		Määrä	Huomautukset:
Toimivaltainen viranomainen	Keskustaso	2	Aloitus- ja päätöskokoukset (tulosten purku) Evirassa
	Aluetaso	1	Tapaaminen ELY-keskuksen kanssa yhdellä vierailuista alueista
Rehutehtaat		3	Kaksi (kokkidiostaattia käyttävää) hyväksyttyä laitosta ja yksi rekisteröity laitos
Rehujen lisäaineiden valmistaja		1	Hyväksytty laitos, joka valmistaa sekä rehua että teknisiä (muuta kuin rehulaatua olevia) tuotteita
Bioetanolin valmistaja		1	Rekisteröity laitos, joka käyttää entisiä elintarvikkeita ja saattaa rinnakkaistuotteita markkinoille rehuaineina
Ylijäämäelintarvikkeiden kierrättäjä		1	Rekisteröity toimija, joka myy konditoroiden, panimoiden ja leipomoiden rinnakkaistuotteita rehuaineina
Hyväksytty kauppias		1	Käy kauppa rehuilla ja teknisillä (muuta kuin rehulaatua olevia) tuotteilla

Rasvanvalmistajat	3	Yksi rapsinsiemeniä uuttava ja kaksi rapsinsiemeniä puristavaa toimijaa, jotka saattavat rapsipuristeita markkinoille rehuaineena. Yksi toimija harjoittaa rasvojen sekoittamista ja yksi tuottaa rasvahappoja mekaanisella menetelmällä.
-------------------	---	---

3 OIKEUSPERUSTA

Tarkastus tehtiin Euroopan unionin lainsäädännön yleisten säännösten ja erityisesti asetuksen (EY) N:o 882/2004 45 artiklan nojalla.

Liitteessä esitetään kattava luettelo tässä raportissa tarkoitetuista säädöksistä ja ilmoitetaan tapauksen mukaan niiden viimeisin muutettu versio.

4 TAUSTA

Raportti DG(SANCO) 2009-8088 – MR lopullinen. Raportissa esitetään tulokset edellisestä Suomessa tehdystä rehujen turvallisuutta koskevasta tarkastuksesta 1.–9. heinäkuuta 2009 (jäljempänä 'raportti 2009-8088') ja annetaan tämänkertaiseen tarkastukseen liittyviä taustatietoja. Raportissa esitettiin suosituksia toimivaltaisille viranomaisille, jotka sittemmin ilmoittivat komissiolle toimista, joihin oli ryhdytty tai joihin aiottiin ryhtyä tehtyihin suosituksiin vastaamiseksi (jäljempänä 'toimintasuunnitelma'). Suositukset ja edellä mainitut toimenpiteet esitetään tapauksen mukaan kohdassa 5. Tämä raportti on saatavana osoitteessa

http://ec.europa.eu/food/fvo/ir_search_en.cfm.

FVO:n jäsenvaltioissa tekemissä tarkastuksissa on tullut yleisesti ilmi merkittäviä puutteita vaara-analyysin ja kriittisten valvontapisteiden (HACCP) periaatteisiin perustuvien menettelyjen täytäntöönpanossa ja virallisessa valvonnassa. Eräiden taannoisten rehujen turvallisuuteen liittyneiden kriisien (esim. dioksiinit rasvahapoissa tai kuivatuissa elintarvikealan rinnakkaistuotteissa) taustalla puolestaan havaittiin olevan puutteita asianomaisten rehualan toimijoiden valmiuksissa havaita vaaroja ja toteuttaa riskinhallintatoimenpiteitä. Nämä kriisit ovat lisäksi osoittaneet, että joitakin toimia voidaan pitää alttiimpana riskeille kuin toisia. Joissakin tapauksissa sen vuoksi on muutettu lainsäädäntöä (esim. öljy- ja rasvaketjussa toimivien laitosten hyväksynnän osalta). Näistä syistä on vuodesta 2012 käynnistetty uusi tarkastuskierros, jossa keskitytään eräisiin lakisäätöihin vaatimuksiin, jotka koskevat keskeisiä osa-alueita, joilla vaaroja on havaittu ja joilla sen vuoksi on huolehdittava niistä johtuvien riskien hallinnasta.

5 HAVAINNOT JA PÄÄTELMÄT

5.1 TIETOJA REHUALASTA

Eviran toimittamien tietojen mukaan vuonna 2011 valmistettiin 1,35 miljoonaa tonnia rehuseoksia. Valtaosa tästä rehusta oli tarkoitettu märehijöille (48 %). Sianrehun osuus oli 24 % ja siipikarjanrehun 22 %.

Evira antoi seuraavat tämän tarkastuksen kannalta merkityksellisiin toimintoihin liittyvät tiedot:

- Neljä toimijaa kerää leipomatuotteita, joista se valmistaa etanolia, josta saatavaa nestemäistä rankkia käytetään rehuaineena.
- Yksi toimija kerää ylijäämämaidon rehunvalmistukseen.

- Noin 30 toimijaa toimii sekä rehun että teknisten (muiden kuin rehulaatua olevien) tuotteiden valmistuksessa.
- Lähes kaikilla tiloilla on oma kuivaamo viljan kuivaamiseen. Kansallisen turvallisuuslainsäädännön vuoksi tiloilla harjoitetaan epäsuoraa kuivaamista kevytpolttoaineita käyttäen. Suorakuivausta harjoitetaan vain muutamissa laitoksissa, joissa se on osa teknologista prosessia.
- Toiminnassa on yksi kasvirasvojen uuttaja (lähinnä rapsia) ja noin 20 pienimuotoista öljykasvinsiementen puristajaa.
- Pieni määrä toimijoita toimittaa elintarvikealan rinnakkaistuotteita maatalanpitäjille (esim. oluthiivaa ja myllyteollisuuden rinnakkaistuotteita). Elintarvikealan laitos toimittaa nämä tuotteet suoraan tilalle.

5.2 VIRALLISEN VALVONNAN JÄRJESTELMÄT

5.2.1 Toimivaltaiset viranomaiset

Lakisääteiset vaatimukset

Asetuksen (EY) N:o 882/2004 4 artiklassa vahvistetaan vaatimuksia, jotka koskevat muiden muassa toimivaltaisten vastuuviranomaisten nimeämistä ja yhteistyötä.

Havainnot

Yleisvastuu rehuhygieniaan liittyvästä politiikasta ja lainsäädännöstä on maa- ja metsätalousministeriöllä.

Rehuvalvonnasta vastaava toimivaltainen keskusviranomainen on Eviran valvontaosaston rehu- ja lannoitevalvontayksikkö. Rehuvalvontahenkilöstöön kuuluu rehujaoston päällikkö ja kymmenen ylitarkastajaa.

Eviran palveluksessa on 46 tarkastajaa (kokoaikaiseksi muutettuna 10), jotka suorittavat tehtäviä sopimusperusteisesti (jäljempänä 'valtuutetut tarkastajat'). Nämä tarkastajat ottavat näytteitä ja tekevät tarkastuksia varastoissa ja kuljetuksissa käytettävissä ajoneuvoissa.

Paikallistasolla toimivat 30 virallista tarkastajaa ELY-keskuksista (kokoaikaiseksi muutettuna 2) tekevät tarkastuksia kaupoissa ja maatiloilla.

Toimivaltaisten viranomaisten kuvaus löytyy Suomen maaprofiilista osoitteessa

http://ec.europa.eu/food/fvo/country_profiles_en.cfm

- Tarkastusryhmä totesi, että toimivaltaiset viranomaiset on nimetty ja että tavatut työntekijät tunsivat tehtävänsä ja vastuunsa.
- FVO:n edellisen tarkastusmatkan jälkeen ei ole tapahtunut muutoksia, jotka vaikuttaisivat rehu- ja lannoitevalvontayksikköön.
- Tarkastusryhmä pani merkille, että Evira koordinoi ja valvoo kaikkia valtuutetuille tarkastajille ja ELY-keskusten tarkastajille uskottuja tehtäviä.

Päätelmät

Rehujen virallisen valvonnan järjestämisestä vastaavat toimivaltaiset viranomaiset on nimetty.

Koordinointi ja yhteistyö on järjestetty asetuksen (EY) N:o 882/2004 4 artiklan 1 kohdan vaatimusten mukaisesti.

5.2.2 Virallisen valvonnan järjestäminen ja toteuttaminen

Lakisääteiset vaatimukset

Asetuksen (EY) N:o 882/2004 3 artiklassa säädetään muiden muassa, että virallisia valvontatoimia on toteutettava säännöllisesti, riskien mukaan ja sopivin väliajoin ottaen erityisesti huomioon tunnistetut riskit, jotka voivat vaikuttaa rehujen turvallisuuteen. Rehuketjua koskevat asiaan liittyvät vaatimukset vahvistetaan asetuksessa (EY) N:o 183/2005, direktiivissä 2002/32/EY, asetuksessa (EY) N:o 1831/2003 ja asetuksessa (EY) N:o 767/2009.

Havainnot

Ensimmäinen raportissa 2009-8088 esitetty asiaan liittyvä suositus koski rehualan laitoksissa tehtävien virallisten valvontatoimien toteuttamisväliaikojen sopivuutta. Vastauksena suositukseen toimivaltainen keskusviranomaisen lupasi osoittaa lisäresursseja rehualan laitoksissa toteutettaviin virallisiin valvontatoimiin ja siirtämään osan tarkastuksista valtuutetuille tarkastajille.

Toinen raportissa 2009-8088 esitetty asiaan liittyvä suositus koski virallisen näytteenoton kohdentamista haitallisiin aineisiin. Vastauksena suositukseen toimivaltainen keskusviranomaisen lupasi lisätä vuotuisen rehujen valvontasuunnitelmaan kotimaisista rehuaineista tehtävän näytteenoton ja PCB:n ja dioksiinien analysoinnin.

- Eviran laatima vuotuinen tarkastussuunnitelma perustuu matemaattiseen malliin, jossa otetaan huomioon kaikki merkitykselliset riskitekijät, joihin kuuluvat eläinperäisten tuotteiden, lääkkeitä sisältävien esiseosten ja kokkidiostaattien käyttö, tuotantomäärä ja markkinoille saatettujen tuotteiden monimuotoisuus sekä aiemmissa tarkastuksissa selvitetty laitosten vaatimustenmukaisuus.

Keskeisten toimijoiden tarkastuksista vastaavat Eviran tarkastajat, maatilojen ja jakelijoiden tarkastuksista ELY-keskusten tarkastajat, kun taas kuljetuksia tarkastavat valtuutetut tarkastajat. Eviran toimittamien vuotta 2012 koskevien tietojen mukaan

- Eviran ylitarkastajat ja valtuutetut tarkastajat tekivät 82 tarkastusta,
- ELY-keskusten tarkastajat tarkastivat 250 maatilaa ja 250 vähittäismyyjää ja
- valtuutetut tarkastajat tarkastivat noin 150 kuljetusliikettä.

Vuodelle 2013 on kaavailtu suunnilleen samaa määrää tarkastuksia ja valvontatoimia. Tehtyjen tarkastusten määrä oli kaksinkertainen verrattuna raportissa 2009-8088 kuvattuun tilanteeseen.

Rehuntuottajien tarkastusten tiheys vaihtelee edellä mainittujen riskitekijöiden mukaan kerran vuodessa tehtävästä joka viides vuosi tehtävään tarkastukseen. Alkutuotannon toimijoiden tarkastusten määrä vahvistetaan vuosittain. Evira valitsee käyntikohteet ja ilmoittaa niistä ELY-keskuksille.

- Viralliset valvontatoimet kohdennetaan rehuaineiden hankintaan, ja niiden piiriin kuuluvat myös tämän tarkastuksen kannalta erityisen kiinnostavat laitokset. Tarkastajat varmentavat hankintatoimet tarkastuskäynneillä, minkä seurauksena kaikki toimijat ja kuljetusliikkeet rekisteröidään.

- Kuivaamistoimintaa arvioidaan säännöllisesti. Tarkastajat kiinnittävät huomiota lämpötilaan, kunnossapitoon, kuivaamisen tyyppiin (suora vai epäsuora) ja käytettyyn polttoaineeseen. Evira teki toimitiloissa riskiarvioinnin, jolla määritettiin dioksiinien mahdollinen esiintyminen.
- Tavatut tarkastajat ilmoittivat, että kaikissa tapauksissa oli ennen hyväksynnän myöntämistä rehualan laitokselle arvioitu HACCP-perusteiset menettelyt. Myös Eviran tarkastajat varmensivat menettelyt tarkastuskäynneillään.

Näytteenottosuunnitelma toteutetaan erillään tarkastussuunnitelmasta. Suunnitelmassa täsmennetään kustakin laitostyypistä vuosittain otettavien näytteiden määrä.

- Eviran laatima vuotuinen näytteenottosuunnitelma perustuu matemaattiseen malliin, jossa otetaan huomioon kaikki merkitykselliset riskitekijät, joihin kuuluvat eläinperäisten tuotteiden, lääkkeitä sisältävien esiseosten ja kokkidiostaattien käyttö, tuotantomäärä ja markkinoille saatettujen tuotteiden monimuotoisuus sekä aiemmissa tarkastuksissa selvitetty laitosten vaatimustenmukaisuus. Haitallisia aineita koskevaan näytteenottosuunnitelmaan kuuluu analyysseja, joilla selvitetään mykotoksiinien, raskasmetallien ja kokkidiostaattijäämien esiintyminen. Suunnitelman mukaan vuosittain otetaan noin 10 000 näytettä salmonellan esiintymisen selvittämiseksi. Tarkastusryhmä teki seuraavat havainnot:
- Valtuutetut tarkastajat olivat kolmena edellisenä vuotena toteuttaneet ohjelman aikataulussa.
- Vierailuissa rehutehtaissa otettiin tuotantoeristä näytteet välittömästi kokkidiostaattien käyttämisen jälkeen sen selvittämiseksi, soveltuivatko ristikontaminaation vähentämiseen tähtäävät toimenpiteet tarkoitukseensa.
- Vuosittain tehtiin noin 1 000 mikroskooppianalyysia, jolla selvitettiin prosessoitujen eläinvalkuaisten, epäpuhtauksien ja pakkausmateriaalin esiintyminen. Suomessa ei ole vahvistettu raja-arvoa rehuissa oleville pakkausmateriaalijäämille.
- Dioksiinien ja dioksiinin kaltaisten PCB-yhdisteiden esiintymistä on Eviran toimittamien tietojen mukaan arvioitu kolmen viime vuoden aikana, ja sen perusteella näytteenottosuunnitelmaa on muokattu.
- ELY-keskusten tarkastajat toteuttavat näytteenottosuunnitelman maataloilla ja vähittäiskaupoissa. Keskimäärin otetaan yksi näyte maatilalta ja kaksi näytettä jakelijoiden tiloista, jolloin maataloilta otetaan yhteensä 250 ja jakelijoiden tiloista 500 näytettä vuodessa. Näytteenottosuunnitelmat toimitetaan ELY-keskuksille kahdesti vuodessa.

Toimivaltaisen viranomaisen edustajat kertoivat, että tarkastuksista ja näytteenotosta ei ilmoiteta ennakolta, ellei tarkastuksen tyyppi ole sellainen, että paikalla on oltava tiettyä henkilökuntaa. Tarkastusryhmä vahvisti, että jotkut tarkastajat ilmoittivat toimijoille vierailustaan etukäteen vain silloin, kun tehdään perusteellisempi tarkastus. Tavatut tarkastajat selittivät, että he ilmoittivat vierailustaan etukäteen sen varmistamiseksi, että toimijat ovat paikalla toimitiloissa.

Päätelmät

Käytössä on säännöllisten, ilman ennakkovaroitusta tehtävien riskiperusteisten virallisten tarkastusten järjestelmä, joka kattaa koko rehuketjun. Asetuksen (EY) N:o 882/2004 3 artiklassa vahvistetut vaatimukset täyttyvät sen vuoksi pääosin. Erityisesti raportissa 2009-8088 esitettyihin asiaan liittyviin suosituksiin on reagoitu tyydyttävästi.

5.2.3 Virallisesta valvonnasta pidettävä kirjanpito

Lakisääteiset vaatimukset

Asetuksen (EY) N:o 882/2004 8 artiklan 1 kohdassa vahvistetaan vaatimukset dokumentoiduille menettelyille ja 9 artiklassa virallisista valvontatoimista laadittaville raporteille.

Havainnot

Evira toimitti tietoja tarkastusmenettelyistään ennen tätä tarkastusta.

- Rehualan laitoksissa käydessään tarkastusryhmä vahvisti, että tarkastukset tehdään henkilöstölle annettujen ohjeiden mukaisesti. Kaikki tarkastukset oli dokumentoitu tarkastuskertomuksissa.
- Toimijoilla ja tarkastajilla oli jäljennös kaikista kertomuksista, jotka oli laadittu toteutetuista tarkastuksista ja näytteenotosta. Näytteistä tehtyjen analyysien tulokset toimitetaan sekä tarkastajille että toimijoille.
- Internetissä julkaistaan vuosikertomus, jossa esitetään kaikkien virallisen näytteenotto-ohjelman puitteissa tehtyjen analyysien tulokset. Vuosikertomuksessa ilmoitetaan sen laitoksen nimi, josta näytteet otettiin, ja analyysien tulokset.

Päätelmät

Asetuksen (EY) N:o 882/2004 8 artiklan 1 kohdassa ja 9 artiklassa vahvistetut dokumentoituja menettelyitä ja virallisista valvontatoimista laadittavia raporteja koskevat vaatimukset täyttyvät.

5.2.4 Virallisen valvonnan todentaminen

Lakisääteiset vaatimukset

Asetuksen (EY) N:o 882/2004 8 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti toimivaltaisilla viranomaisilla on oltava käytössään menettelyt, joilla todetaan niiden harjoittaman virallisen valvonnan tehokkuus.

Havainnot

Eviran toimittamien tietojen mukaan valvonnan tehokkuuden toteamisessa pääkeinona on se, että ylitarkastajat tarkastavat järjestelmällisesti jokaisen saadun tarkastuskertomuksen. Eviraan tehdään vuosittain 20 tarkastusta, joista osa koskee myös Eviran valvontaosaston rehu- ja lannoitevalvontayksikköön liittyviä toimia. Käytössä on vuorottelujärjestelmä, jolla taataan, ettei laitoksia tarkasta aina sama tarkastaja. Toimijoille toimitetaan jokaisen tarkastuskäynnin jälkeen palautelomake, jonka avulla he voivat arvioida tehdyn tarkastuksen laatua.

Tarkastusryhmä teki seuraavat havainnot:

- Eviran ylitarkastajat tarkastavat kertomukset säännöllisesti.
- Vierailtuihin laitoksiin oli vuorottelujärjestelmän ansiosta tehnyt tarkastuksia usea tarkastaja.
- Eviran ylitarkastajat seuraavat ELY-keskusten ja valtuutettujen tarkastajien toimia sen varmistamiseksi, että tarkastus- ja näytteenottosuunnitelmat toteutetaan oikea-aikaisesti ja

johdonmukaisesti.

- Tavatut toimijat vahvistivat, että heille toimitetaan tarkastuksen jälkeen palautelomake, jonka avulla he voivat arvioida tarkastuksen laatua.

Päätelmät

Asetuksen (EY) N:o 882/2004 8 artiklan 3 kohdan a alakohdassa vahvistetut sisäistä valvontaa koskevat vaatimukset täyttyvät.

5.2.5 Rekisteröinti ja hyväksyntä

Lakisäätteiset vaatimukset

Asetuksen (EY) N:o 183/2005 9 ja 10 artiklassa vahvistetaan vaatimukset, jotka koskevat toimivaltaisten viranomaisten tekemää rehualan laitosten rekisteröintiä ja hyväksymistä. Asetuksen 19 artiklassa vahvistetaan näiden laitosten luetteloa koskevat vaatimukset.

Havainnot

Asiaan liittyvä raportissa 2009-8088 esitetty suositus koski alkutuotannon toimijoiden rekisteröintiä. Vastauksena suositukseen toimivaltainen keskusviranomaisena lupasi tehostaa rekisteröintiä.

Rehualan laitosten hyväksyntää ja rekisteröintiä koskevat vaatimukset asetetaan kansallisessa lainsäädännössä. Lyhyesti sanottuna rehualan toimijat tekevät hakemuksen Eviralle ja toimittavat sen mukana täydet tiedot laitoksestaan ja tuotantoprosesseistaan. Jos kyse on laitoksesta, jolle on myönnettävä hyväksyntä, se myönnetään vasta Eviran tarkastajien paikan päällä tekemän tyydyttäviin tuloksiin johtaneen tarkastuskäynnin jälkeen.

- Käytössä on kattavat ohjeet, joissa vahvistetaan ne menettelyt, joita tarkastajien on noudatettava, kun he tekevät rehualan laitoksiin hyväksyntä- tai rekisteröintikäyntejä. Vierailuissa rehualan laitoksissa tarkastusryhmä todensi, että hyväksynnät oli myönnetty henkilöstölle annettujen ohjeiden mukaisesti.
- Toimivaltaisen viranomaisen mukaan sellaiset laitokset, jotka toimittavat osan tuotannostaan rehuketjuun mutta joiden päätoiminta ei ole rehualan toimintaa, on rekisteröity siitä lähtien, kun asetus (EY) N:o 183/2005 tuli voimaan. Elintarvikealalla, eläimistä saatavien sivutuotteiden ketjussa taikka kemian alalla tai teollisuudessa toimivat toimijat vahvistivat tämän rekisteröintivaatimuksen.
- Evira on julkaissut ohjeita ja saattanut kaikki asiaan liittyvät rekisteröinti- ja hyväksyntälomakkeet niiden vaatimusten mukaisiksi, jotka vahvistetaan asetuksessa (EU) N:o 225/2012, joka koskee asetuksen (EY) N:o 183/2005 liitteen II muuttamista siltä osin kuin on kyse sellaisten laitosten hyväksymisestä, jotka saattavat markkinoille rehukäyttöön kasviöljyistä ja sekoiterasvoista saatuja tuotteita, sekä öljyjen, rasvojen ja niistä saatujen tuotteiden tuotantoa, varastointia, kuljetusta ja dioksiinitutkimuksia koskevia erityisvaatimuksia.
- Tarkastusryhmä totesi, että Eviralla on hyvät tiedot laitoksista, jotka käsittelevät tai valmistavat sekä rehuja että teknisiä (muuta kuin rehulaatua olevia) tuotteita, rehunkuivaajista, ylijäämäelintarvikkeiden kierrättäjistä ja laitoksista, joiden hyväksymistä edellytetään asetuksessa (EU) N:o 225/2012. Tarkastusryhmälle esitettiin näyttöä siitä, että

vierailtujen rehualan toimijoiden rehuntoimittajat oli rekisteröity.

- Tarkastusryhmälle esitettiin näyttöä myös siitä, että alkutuotannon toimijoiden rekisteröinti oli saatu päätökseen.
- Luettelot hyväksytyistä ja rekisteröidyistä rehualan laitoksista ovat julkisesti saatavilla osoitteessa

http://www.evira.fi/files/attachments/fi/elaimet/rehut/rekisterit/rekey183_2013.pdf.

Päätelmät

Asetuksen (EY) N:o 183/2005 9 ja 10 artiklassa vahvistetut rehualan laitosten rekisteröintiä ja hyväksymistä koskevat vaatimukset samoin kuin mainitun asetuksen 19 artiklassa vahvistetut luetteloita koskevat vaatimukset täyttyvät. Raportissa 2009-8088 esitettyyn asiaan liittyvään suositukseen on näin ollen reagoitu tyydyttävästi.

5.2.6 Säännösten noudattamatta jättämisestä seuraavat toimet

Lakisääteiset vaatimukset

Asetuksen (EY) N:o 882/2004 54 artiklassa vahvistetaan vaatimukset toimenpiteistä, jotka on toteutettava, kun todetaan, ettei säännöksiä noudateta.

Havainnot

- Käytössä on menettelyt, joilla luokitellaan todetut sääntöjen noudattamatta jättämiset sen mukaan, miten vakavia ne ovat. Jos todetaan, ettei lakisääteisiä vaatimuksia ole noudatettu, määrätään korjaavia toimenpiteitä. Tämän lisäksi on käytössä suosituksia. Tarkastajat tekevät parannusehdotuksia tapauksissa, joissa ei ole selkeää oikeusperustaa mutta ehdotetut toimenpiteet voidaan määritellä parhaaksi käytännöksi.
- Kaikki sääntöjen noudattamatta jättämisen tapauksessa toteutettavat toimet kirjataan tarkastuskertomuksiin, ja Eviran ylitarkastajat koordinoivat niitä.
- Tarkastusryhmä sai kaikissa vierailuissa toimitiloissa näyttöä tarkastajien pyytämistä korjaavista toimenpiteistä ja suosituksista. Kaikissa kertomuksissa asetettiin toimenpiteille määräaika. Eviran tarkastajat esittivät näyttöä tilanteen asianmukaisesta seurannasta siihen saakka että sääntöjenvastaisuudet oli korjattu.

Päätelmät

Asetuksen (EY) N:o 882/2004 54 ja 55 artiklassa vahvistetut vaatimukset täyttyvät tyydyttävästi.

5.3 VAATIMUSTEN VIRALLINEN VALVONTA REHUKETJUSSA

5.3.1 Hankinta ja merkinnät

Lakisääteiset vaatimukset

Asetuksen (EY) N:o 183/2005 5 artiklan 6 kohdassa säädetään, että rehualan toimijoiden ja tuottajien on hankittava ja käytettävä ainoastaan rehua, joka on peräisin rekisteröidyistä ja/tai hyväksytyistä laitoksista. Markkinoille saatettavien rehuaineiden ja rehuseosten merkinnöissä on

ilmoitettava niiden olevan rehuainetta tai rehuseos, kuten asetuksen (EY) N:o 767/2009 15 artiklassa säädetään. Vastaava periaate vahvistetaan rehujen lisäaineiden ja esiseosten osalta asetuksen (EY) No 1831/2003 16 artiklassa.

Havainnot

- Toimijat olivat kaikissa vierailuissa rehualan laitoksissa tietoisia velvollisuudestaan hankkia rehua rekisteröidyiltä tai hyväksytyiltä rehualan toimijoilta. Rehuntoimittajien rekisteröinti ja hyväksyntä todennetaan virallisissa valvontatoimissa, ja rehualan toimijoiden on todennettava asia toimittajiensa osalta.
- Tarkastusryhmä totesi näkemiensä merkintöjen tai mukana seuraavien asiakirjojen perusteella, että vierailuissa laitoksissa rehuntuotantoon käytetyt ainesosat oli merkitty rehun lisäaineiksi, lisäaineita sisältäviksi esiseoksiksi, rehuaineiksi tai rehuseoksiksi. Tarkastusryhmä pani merkille, että tarkastuksissa käytettävissä tarkastuslistoissa oli mukana rehun tuotannossa käytettävien ainesosien merkintöjen tarkastaminen.
- Tarkastusryhmä totesi eräässä vierailussa laitoksessa, että yhden rehuaineen merkinnöissä oli puutteita (tuotteita nähtiin noin 130). Evira kuitenkin esitti näyttöä, että kyseinen rehuaine oli saatettu markkinoille oikeilla merkinnöillä varustettuna: merkinnät oli tarkastettu aiemmassa tarkastuksessa toisessa laitoksessa, jossa tuotteesta oli otettu näyte. Tämä sääntöjenvastaisuus johtui vierailun laitoksen sisäisestä uudelleenmerkitsemisestä, koska tuotetta oli tarkoitus kaupata toisella kauppanimellä.

Päätelmät

Virallisilla valvontatoimilla voidaan varmistaa, että rehualan toimijat hankkivat rehun rekisteröidyistä tai hyväksytyistä laitoksista, kuten asetuksen (EY) N:o 183/2005 5 artiklan 6 kohdassa edellytetään.

Virallisilla valvontatoimilla voidaan varmistaa, että asetuksen (EY) N:o 767/2009 16 ja 17 artiklassa ja asetuksen (EY) N:o 1831/2003 16 artiklassa vahvistettuja rehuntuotannossa käytettävien lisäaineiden, esiseosten ja rehuaineiden merkintää koskevia vaatimuksia noudatetaan.

5.3.2 Toimitilat ja laitteisto

Lakisääteiset vaatimukset

Asetuksen (EY) N:o 183/2005 5 artiklan 2 kohdassa todetaan, että kyseisen asetuksen liitteessä II vahvistettuja vaatimuksia on noudatettava muiden toimien kuin rehun alkutuotannon yhteydessä. Vaatimukset koskevat muiden muassa erotusjärjestelyjä laitoksissa, jotka tuottavat rehua ja teknisiä tuotteita.

Havainnot

- Vierailtujen laitosten toimitilat ja laitteet olivat asetuksen (EY) N:o 183/2005 liitteessä II vahvistettujen niihin liittyvien vaatimusten mukaisia. Tarkastusryhmä totesi, että virallisten valvontatoimien piiriin kuuluu sen todentaminen, että toimitilat ja laitteet ovat asetuksen (EY) N:o 183/2005 vaatimusten mukaisia. Tarkastuksissa tarkastetaan tuholaiistorjuntatoimenpiteet, varastotilat ja mittalaitteiden kalibrointi.
- Niissä vierailuissa laitoksissa, joissa käsiteltiin sekä teknisen että ei-teknisen laadun tuotteita, oli vaatimusten mukaisesti järjestetty eri laatua olevien tuotteiden pitäminen erillään. Yhdessä vierailussa hivenaineiden tuotantolaitoksessa oli käytössä erillinen

tuotantolinja rehu- ja elintarvikelaadun tuotteille ja erilliset linjat teknisten (muun kuin rehulaadun) tuotteitten valmistukseen. Teknisten (muun kuin rehulaadun) ja rehulaadun tuotteitten pitäminen asianmukaisesti erillään kuuluu virallisten valvontatoimien piiriin.

Päätelmät

Virallisilla valvontatoimilla voidaan varmistaa, että asetuksen (EY) N:o 183/2005 5 artiklan 2 kohdassa ja liitteessä II tarkoitetut toimitiloja ja laitteita koskevat vaatimukset täytetään.

5.3.3 Ristikontaminaatio, homogeenisuus ja haitalliset aineet

Lakisääteiset vaatimukset

Asetuksen (EY) N:o 183/2005 5 artiklan 2 kohdassa todetaan, että kyseisen asetuksen liitteessä II vahvistettuja vaatimuksia on noudatettava muiden toimien kuin rehun alkutuotannon yhteydessä. Vaatimukset koskevat muiden muassa ristikontaminaatiota, homogeenisuutta ja haitallisia aineita. Direktiivissä 2002/32/EY vahvistetaan enimmäistasot rehuissa esiintyville haitallisille aineille.

Havainnot

Asiaan liittyvä raportissa 2009-8088 esitetty suositus koski toimenpiteitä, joilla minimoidaan ristikontaminaatio kokkidiostaattien kanssa. Vastauksena tähän suositukseen toimivaltainen keskusviranomaisen lupasi antaa tarkastajille ohjeet kohdentaa ainakin yksi kunkin valmistajan vuosittainen virallinen tarkastus toimenpiteisiin, joilla minimoidaan ristikontaminaatio, ja ottamaan vuosittain 40 näytettä, joiden avulla selvitetään muiden kuin kohdelajien rehun ristikontaminaatio kokkidiostaattien kanssa.

- Kaikissa vierailuissa rehualan laitoksissa, jossa sekoitettiin rehua, toimijat olivat arvioineet sekoittimiensa kyvyn saada aikaan homogeenista seosta. Tarkastusryhmä teki seuraavat havainnot:
  - Kahdessa vierailukohteina olleessa hyväksytyssä rehutehtaassa käytettiin sekoittimen homogeenisuuskyvyn arviointiin hivenaineita ja kokkidiostaatteja pitoisuuksilla 75–125 mg/kg.
  - Vierailussa rekisteröidyssä rehutehtaassa toimija oli vastikään päättänyt tehdä homogeenisuustestin merkkiaineella, jota ei luonnollisesti esiinny rehussa, eikä aiemmin käytetyllä suolalla, joka ei antanut vaadittuja tuloksia.
  - Jos tulokset eivät olleet tyydyttäviä, toteutettiin korjaavia toimenpiteitä (kuten sekoittimien huoltaminen tai sekoitusajan pidentäminen), joiden tehokkuuden toimijat olivat varmistaneet.
  - Homogeenisuus tarkastettiin virallisissa tarkastuksissa sekä omavalvonnan tulosten että virallisten näytteiden perusteella.
- Vierailuissa rehutehtaissa oli vahvistettu taso, jolla rehuissa esiintyy tuotannon johdosta sellaisia lisäaineita, lääkkeitä tai ainesosia, joita niissä ei pitäisi olla (jäljempänä ”ristikontaminaatio”). Tarkastusryhmä teki seuraavat havainnot:
  - Ensimmäisessä vierailussa rehutehtaassa oli ristikontaminaation vähentämiseksi otettu käyttöön huuhteluajo, joka oli kapasiteetiltaan kaksi kertaa suurempi kuin sekoittimen enimmäiskapasiteetti.

- Toisessa rehutehtaassa ristikontaminaatiota pyrittiin välttämään tuotannon jaksottamisella.
- Kummassakin vierailussa rehutehtaassa toimija pystyi osoittamaan analyysitulosten perusteella, että käytetyt toimenpiteet olivat riittäviä direktiivissä 2002/32/EY vahvistettujen enimmäistasojen noudattamiseksi. Valtuutetut tarkastajat ottivat näytteitä eristä, jotka oli tuotettu välittömästi kokkidiostaattien käytön jälkeen. Ne vahvistivat, että toimenpiteet sopivat tarkoitukseensa.
- Kaikkien vierailukohteina olleiden laitosten toimijoilla oli käytössä menettelyt, joilla varmennetaan kuormat, jotka oli kuljetettu ennen rehutoimitusta niiden laitokseen. Tarkasteltujen asiakirjojen perusteella tarkastusryhmä totesi, että menettelyjä noudatetaan ja että puhdistus suoritetaan silloin kun sitä vaaditaan.
- Kaikissa vierailuissa toimitiloissa, joissa tuotetaan rehua, joka voi olla altis salmonellakontaminaatiolle, oli tämän vaaran välttämiseksi käytössä lämpökäsittely. Kansallisessa lainsäädännössä edellytetään lisäksi siipikarjan rehuseosten lämpökäsittelyä kevästä 2013 lähtien ja nautojen ja sikojen rehuseosten lämpökäsittelyä syksystä 2014 lähtien.
- Vierailukohteena olleessa ylijäämäelintarvikkeiden käsittelylaitoksessa tiedettiin, että niiden markkinoille saattamassa rehussa ei saa olla pakkausmateriaalijäämiä. Vaatimus oli otettu huomioon menettelyissä, joissa jäämiin sovellettiin nollatoleranssia. Toimija teki visuaalisia tarkastuksia vahvistaakseen, ettei rehussa ole pakkausmateriaalia, mikä vaikutti riittävältä. Virallisissa valvontatoimissa ei ollut havaittu ongelmia siinä, että markkinoille saatetuissa rehuaineissa olisi pakkausmateriaalia.
- Haitallisten aineiden esiintymistä seurattiin kaikissa vierailuissa rehualan laitoksissa. Tarkastusryhmä totesi, että seurannassa keskityttiin sellaisiin haitallisiin aineisiin, joille on vahvistettu enimmäismäärät. Lisäksi tehtiin prosessointiin liittyviä analyyseja, joiden osalta oli vahvistettu sisäiset enimmäismäärät.
- Eviran antamien tietojen mukaan laitoksissa, joissa kuivataan rehua, tehdään testejä dioksiinien ja dioksiinin kaltaisten PCB-yhdisteiden varalta, jos se katsotaan tarkoituksenmukaiseksi (eli jos harjoitetaan suoraa kuivaamista).

Päätelmät

Virallisilla valvontatoimilla varmistetaan, että laitokset arvioivat sekoittimiensa kyvyn tuottaa homogeenisia seoksia ja minimoida ristikontaminaatio ja että käytössä on tyydyttävät menetelmät, joilla minimoidaan haitallisten aineiden esiintyminen. Raportissa 2009-8088 esitettyyn asiaan liittyvään suositukseen on näin ollen reagoitu tyydyttävästi.

5.3.4 Jäljitettävyys

Lakisääteiset vaatimukset

Asetuksen (EY) N:o 183/2005 5 artiklan 2 kohdassa todetaan, että kyseisen asetuksen liitteessä II vahvistettuja vaatimuksia on noudatettava muiden toimien kuin rehun alkutuotannon yhteydessä. Vaatimukset koskevat muiden muassa jäljitettävyuden mahdollistavaa kirjanpitoa ja näytteiden säilyttämistä.

Havainnot

- Kaikissa vierailuissa laitoksissa oli käytössä järjestelyt, joilla kirjataan rehun tuotantovaiheet. Myös tulevista ja lähtevistä tuotteista pidettiin kirjaa.
- Tarkastusryhmä totesi vierailukohteina olleissa laitoksissa, että ainesosista ja lopputuotteista otettujen näytteiden säilyttäminen oli niissä normaali käytäntö.
- Virallisissa valvontatoimissa tarkistetaan, että jäljitettävyyjärjestelyt vastaavat vaatimuksia. Merkintöjen ja tuotantokirjanpidon tarkastaminen kuuluu rutiineihin, ja se tehdään aina, kun otetaan näytteitä.

Päätelmät

Virallisilla valvontatoimilla tarkistetaan, että asetuksen (EY) N:o 183/2005 5 artiklan 2 kohdassa ja liitteessä II tarkoitetut jäljitettävyysvaatimukset täytetään.

5.3.5 HACCP-perusteiset menettelyt

Lakisääteiset vaatimukset

Asetuksen (EY) N:o 183/2005 6 ja 7 artiklassa vahvistetaan rehualan toimijoihin sovellettavat vaatimukset, jotka koskevat HACCP-periaatteisiin perustuvia menettelyitä.

Havainnot

Ensimmäinen raportissa 2009-8088 esitetty asiaan liittyvä suositus koski HACCP-järjestelmän toteuttamista rehualan laitoksissa. Vastauksena suositukseen toimivaltainen keskusviranomaisen lupasi kannustaa rehualaa laatimaan kansalliset hyvän käytännön ohjeet. Sitä varten keskustellaan rehualan toimijoiden kanssa ja järjestetään heille HACCP-koulutusta.

Toinen raportissa 2009-8088 esitetty asiaan liittyvä suositus koski sitä, miten toimijat noudattavat HACCP-pohjaisten menettelyjen dokumentointivaatimusta. Vastauksena suositukseen toimivaltainen keskusviranomaisen lupasi laatia rehualan toimijoille suunnatun oppaan, jossa käsitellään tarkastuskäynteihin valmistautumista ja kerrotaan, mitkä asiakirjat rehualan toimijan olisi varauduttava esittämään tarkastuskäynnin yhteydessä. Lisäksi olisi laadittava tarkastusten suorittamista varten tarkistuslistoja, jotka olisi asetettava saataville Eviran verkkosivustolla.

Tarkastusryhmä teki seuraavat havainnot:

- Eviran verkkosivustolla on saatavilla kansalliset hyvän käytännön ohjeet, jotka on suunnattu sekä pieni- että laajamuotoista tuotantoa harjoittaville toimijoille. Evira oli järjestänyt koulutus- ja tiedotustilaisuuksia kaikille osapuolille.
- Vierailukohteena ollut ylijäämäelintarvikkeiden kierrättäjä oli ottanut käyttöön menettelyt, joilla varmistetaan lopputuotteiden mikrobiologinen laatu ja direktiivissä 2002/32/EY vahvistettujen haitallisten aineiden enimmäismäärien noudattaminen.
- Vierailukohteena olleet öljynuuttajat olivat ottaneet käyttöön menettelyt, joilla varmistetaan, että heksaanitaso jää laatukäsikirjassa vahvistettuja tasoja pienemmäksi sekä öljyssä että rehuaineena markkinoille saatetussa rouheessa.
- Vierailuissa rehutehtaissa oli käytössä asianmukaiset menettelyt ristikontaminaation vähentämiseen.
- Tarkastusryhmän tapaamat tarkastajat olivat arvioineet kaikkien vierailukohteena olleiden

laitosten HACCP-menettelyt. Tällöin oli arvioitu, oliko vaarojen arviointi ja kriittisten valvontapisteiden määrittäminen saatettu loppuun ja tarkoitukseensa sopiva. Tarkastusryhmä ei havainnut sääntöjenvastaisuuksia vierailukohteissa tarkastelluissa HACCP-suunnitelmissa.

Päätelmät

Virallisella valvonnalla varmistetaan, että asetuksen (EY) N:o 183/2005 6 ja 7 artiklassa vahvistettuihin HACCP-periaatteisiin perustuvat menettelyt ovat pääosin käytössä. Raportissa 8088-2009 esitettyihin asiaan liittyviin suosituksiin on näin ollen reagoitu tyydyttävästi.

6 YLEISET PÄÄTELMÄT

Rehujen virallisesta valvonnasta vastaavat toimivaltaiset viranomaiset on nimetty. Rehualan laitokset rekisteröidään tai hyväksytään vaaditulla tavalla, ja koko rehutietojen mitalta suoritetaan virallista valvontaa (tarkastukset ja näytteenotto), myös sellaisissa rehualan laitoksissa, joiden päätoiminta (kemianteollisuus, elintarviketuotanto ja muut teollisuudenalat) ei kuulu rehualaan mutta viranomaisilla on siitä hyvä tuntemus.

Riskien perustuvat tarkastukset ja näytteenotto ovat pääosin tyydyttäviä, ja niiden suunnittelussa otetaan huomioon asiaankuuluvat riskikriteerit. HACCP-pohjaisten menettelyjen virallinen valvonta on pääosin tyydyttävää, ja vierailuissa laitoksissa nämä menettelyt olivat pääosin tarkoituksenmukaisia. Myös rehualan toimijoiden toteuttamat toimenpiteet, joilla minimoidaan (muiden kuin kohdelajien rehun) ristikontaminaatio kokkidiostaattien kanssa, ovat tyydyttäviä, ja niihin sovelletaan hyvin kohdennettua virallista näytteenottoa.

7 PÄÄTÖSKOKOUS

Tarkastusryhmän ja toimivaltaisen keskusviranomaisen kesken pidettiin päätöskokous 31. tammikuuta 2013. Kokouksessa tarkastusryhmä esitteli tarkastuksen tärkeimmät tulokset ja alustavat päätelmät. Toimivaltainen keskusviranomainen ei esittänyt niihin merkittäviä vastalauseita. Kokouksessa esitettiin tarkastusryhmän pyytämät lisätiedot.

8 SUOSITUKSET

Raportissa ei esitetä suosituksia toimivaltaiselle viranomaiselle.

LIITE 1 – LAINSÄÄDÄNTÖVIITTEET

Lainsäädäntöviite	EYVL/EUVL	Nimi
Asetus N:o 882/2004	EUVL L 165, 30.4.2004, s. 1, oikaisu julkaistu EUVL:ssä L 191, 28.5.2004, s. 1	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 882/2004, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2004, rehu- ja elintarvikelainsäädännön sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien sääntöjen mukaisuuden varmistamiseksi suoritetusta virallisesta valvonnasta
Asetus (EY) N:o 183/2005	EUVL L 35, 8.2.2005, s. 1–22.	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 183/2005, annettu 12 päivänä tammikuuta 2005, rehuhygieniää koskevistä vaatimuksista
Asetus (EY) N:o 767/2009	EUVL L 229, 1.9.2009, s. 1–28.	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 767/2009, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2009, rehun markkinoille saattamisesta ja käytöstä, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1831/2003 muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 79/373/ETY, komission direktiivin 80/511/ETY, neuvoston direktiivien 82/471/ETY, 83/228/ETY, 93/74/ETY, 93/113/EY ja 96/25/EY ja komission päätöksen 2004/217/EY kumoamisesta
Asetus (EY) N:o 1831/2003	EUVL L 268, 18.10.2003, s. 29–43.	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1831/2003, annettu 22 päivänä syyskuuta 2003, eläinten ruokinnassa käytettävistä lisäaineista
Direktiivi 2002/32/EY	EYVL L 140, 30.5.2002, s. 10–22.	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/32/EY, annettu 7 päivänä toukokuuta 2002, haitallisista aineista eläinten rehuissa – Neuvoston lausuma

LIITE 2 – REHUJEN PITÄMISTÄ KAUPAN KOSKEVAT VAATIMUKSET

1. TAUSTAA

Asetus (EY) N:o 767/2009, jota on sovellettu syyskuusta 2010, on johtanut rehujen pitämistä kaupan ja käyttöä koskevan lainsäädännön merkittävään muuttamiseen. FVO kerää tietoja eräistä keskeisistä vaatimuksista, jotka liittyvät yksinomaan rehujen pitämiseen kaupan. Näin se haluaa selvittää asetuksen täytäntöönpanon tason jäsenvaltioissa.

2. HAVAINNOT

Osana rehun virallista valvontaa tarkastetaan asetuksen (EY) N:o 767/2009 vaatimusten noudattaminen. Eviran mukaan rehujen merkintöjen viralliset tarkastukset eivät ole uusi asia eivätkä liity asetuksen (EY) N:o 767/2009 voimaantuloon, sillä ne ovat aina olleet osa rehujen virallista valvontaa.

2.1 LISÄAINEIDEN ILMOITTAMINEN

Lakisääteiset vaatimukset

Asetuksen (EY) N:o 767/2009 15 artiklan f alakohdassa vahvistetaan rehujen lisäaineita koskevat pakollisia merkintöjä koskevat yleiset vaatimukset. Vaatimuksia täsmennetään asetuksen liitteessä VI ja VII olevassa I luvussa.

Havainnot

- Tarkastusryhmä totesi, että asetuksen (EY) N:o 767/2009 täytäntöönpanon avuksi oli annettu rehuaineiden ja rehuseosten merkintöjä koskevat ohjeet. Ohjeissa selostetaan, että jos rehu sisältää hivenaineita, olisi ilmoitettava lisätty vaikuttavan aineen määrä asetuksen (EY) N:o 1831/2003 liitteen III mukaisesti.
- Eviran edustajat kertoivat tarkastusryhmälle, että valtuutettuja tarkastajia ja ELY-keskusten tarkastajia kehoitetaan ottamaan nämä ohjeet huomioon. Jos valtuutetut tarkastajat ja ELY-keskusten tarkastajat huomaavat pakkausmerkintöjen olevan ohjeiden vastaisia, niistä lähetetään Eviraan kopio lisäselvityksiä ja jatkotoimia varten (samoja menettelyjä sovelletaan myös väittämiin ja todenmukaisuuteen – ks. kohdat 2.2 ja 2.3).
- Tarkastusryhmä totesi kaikissa vierailuissa laitoksissa, että sen näkemissä merkinnöissä lisäaineet oli ilmoitettu ohjeiden mukaisesti eli että hivenaineiden osalta ilmoitetaan yhdisteen nimi ja tehoaineen määrä lisätyn yhdisteen määrän asemesta. Koska merkinnät oli tehty edellä mainittujen ohjeiden mukaisesti, toimivaltaiset viranomaiset pitivät niitä asianmukaisina.
- Vierailuissa rehualan laitoksissa toimijat sanoivat, etteivät he ilmoita lisätyn yhdisteen määrää hivenaineiden osalta koska eivät katso sellaisen ilmoituksen tuovan lisäarvoa. Toimijoita huolestutti lisäksi se, miten tilalliset pystyisivät laskemaan tehoaineen määrän voidakseen mukauttaa eläinten ruokavaliota. Myös toimivaltaisten viranomaisten edustajat olivat sitä mieltä, että yhdisteen määrän ilmoittaminen vaikeuttaa tilallisten mahdollisuuksia noudattaa tiettyjen lisäaineiden enimmäismääriä. Toimivaltaisilla viranomaisilla ei lisäksi tällä hetkellä ole käytettävissään analyysimenetelmiä rehussa olevan aineen molekyylikuodon selvittämiseksi.

2.2 VÄITTÄMÄT

Lakisääteiset vaatimukset

Asetuksen (EY) N:o 767/2009 13 artiklassa vahvistetaan edellytykset, joiden täyttymistä väittämien käyttö edellyttää.

Havainnot

Pakkausmerkinnöissä ja muissa asiakirjoissa esitettyjen väittämien tarkastaminen on Eviran mukaan osa rehujen virallista valvontaa. Eviran edustajat ilmoittivat, että jos väittämän katsotaan olevan harhaanjohtava, sen esittäneeltä yritykseltä pyydetään väittämän tueksi lisätietoja.

Huomautuksia:

- Eviran toimittamien tietojen mukaan on ollut useita tapauksia, joissa valitusten jälkeen on pyydetty perusteita väittämän tueksi. Lähes kaikissa tapauksissa kyse oli lemmikkieläinten ruoasta tai hevosten rehusta. Eviran tarkastajat tarkastavat pakkausmerkinnöissä, julkaisuissa ja esitteissä esitetyt väittämät.
- Tarkastusryhmä totesi, että Eviran tarkastajien ja ELY-keskusten tarkastajien käyttämissä ohjeissa on erityisiä kysymyksiä siitä, sisältävätkö merkinnät harhaanjohtavia väittämiä. Tarkastusryhmän tarkastuksen aikana tutkimissa merkinnöissä ja muissa asiakirjoissa ei ollut väittämiä.

2.3 MERKINTÖJEN TODENMUKAISUUS

Lakisääteiset vaatimukset

Asetuksen (EY) N:o 767/2009 11 artiklan 1 kohdassa säädetään, että rehun merkinnät eivät saa johtaa käyttäjiä harhaan.

Havainnot

Huomautuksia:

- Eviran toimittamien tietojen mukaan väittämien perustelujen ohella tarkastellaan myös merkintöjen todenmukaisuutta. Asiasta vastaava Eviran edustaja ilmoitti, että merkinnöissä tai muissa asiakirjoissa (myös internetjulkaisuissa) esitettyjä harhaanjohtavia tietoja, etenkin lääketieteellisiä ja rehun koostumukseen liittyviä väitteitä löytyy lähes pelkästään hevosten rehujen ja lemmikkieläinten ruoan pakkausmerkinnöistä.